

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Издази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) за годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.
За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по годину 10 франака, на четврт године 5 франака.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње, а може се и картом упућеником на пошту у Котор. Дописки шаљу се уредницима. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од рода б новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 24 јануара (за прошли број касно стигло). — Службене новине објављују наредбу владе, којом се забрањује извоз коња на све стране аустро-угарске царевине.

ПЕРА (Цариград), 24 јан. — За селенскога патријарха изабран је митрополит адријанопољски Дијонисије.

ЦАРИГРАД, 24 јан. Султан је примио наредбу изасланика инглеске владе, Дромонда Волфа, и казао му, да је наредно својим министрима, да се упуште у расправу и погодбу о питању мисирском.

ПАРИЗ, 24 јан. Министар пресједник Гоблс казао је, шетајући се по ходишцима скупштине, да његове и Фрејснетове изјаве не остављају никакве сумње о мирољубивости Француске. — Војни министар пориче све гласове о мобилизацији француске војске.

РИМ, 24 јан. Камара је одобрила зајам те га је искала влада на трошкове помоћи у Африку.

МОСКВА, 25 јан. „Московскія Вѣдомости“, у данашњем чланку, нападају жестоко на Бисмарка, што помаже Аустрији да се шири по Истоку, гдје Аустрија нема никаква посла. У чланку се позива Бисмарк, да гледа преча посла: да утврди своју државу, Немачку, а да се окане зановиједања свему свијету.

БЕРЛИН, 29 јануара. — Службене новине објављују Царев указ, којим се уређује пријевоз војске на железницама немачке царевине у случају рата.

СТРАСБУРГ, 29 јануара. — На свечама обједу изјавио је Хоенлое, гувернатор Алсације и Лотарингије, да ће, и ако рат још није на прагу, подолжај остати озбиљан све докле, док Француска не буде искрено признала Фрапфорски уговор (којим је уступила послѣ некретног рата, побједници Неманији двије богате своје покрајине, Алсацију и Лотарингију).

СРИЈЕДАЦ, 31 јануара. — Јучер је био договор између великог везира и Вулковића, агента бугарске владе, но без икаквог успјеха. Цанков не попушта, но наваљује, да се министарство војно повјери брзо руском генералу. Влада је одбила то исказање. О другоме се није ни проговарало.

Ми смо ономатне, у првом броју нашем од ове године, довољно јасно и разговјетно најавили, поводом узнемирености гласова неких аустро-угарских листова о њеком оружјању и кретању Црне Горе, да су сви ти гласови голе измишљотине и лажи. Они којих се то тичало могли су нам вјеровати или не вјеровати, воља им. Не бисмо се заиста били чудили, да нам и нијесу повјеровали и да су, без обзира на нашу изјаву, наставили своју висула лажних гласована. Но овога пута повјероваше нам. Најревноснији бечко-пештански растуривачи оних лажних гласова исповједине да не могу наивно да признају основаност и истинитост наше изјаве. Нас није ни то изненадило, јер ни сама бечка влада није могла бити извијештена противно нашој изјави.

То нас је сасвим умирило те мишљамо да се можемо мирно и спо-

којно бавити нашој домаћијем пословима и да нас неће нико задјевати.

Преварили смо се. Заборависмо на потребе и подвале јевропске борбе, на коцкарску безобзирност велике државне трговине.

У аустро-угарским листовима налазимо овај брзојав из Цариграда: „Цевад-паша, турски посланик на Цетињу, послао је Порту опширан извјештај о војничкијем преправама Црне Горе. Тај извјештај каже, да се црногорска влада спрема на брзу одсудну акцију.“

Последња ријеч „акција“ хоће да каже: „радња, обично оружана, у бојна радња. Но овдје као да више напомиње „акције банке“ какве, ради или против којих је тај брзојав удешен. Ипак су га, без икаквог зазора, објавили не само многи аустро-угарски, но и такви озбиљни западни листови, као што је париски „Temps“.

Ми не можемо ни овом приликом ништа друго до изјавити, да је то што се прича у том брзојаву о преправама и спремању Црне Горе на њеку „брзу и одсудну акцију“ — пријесна лаж.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Рат је већ отпочео; бљу се збути бојеви. — Но не мисли, драги читаоче, — и ако ја знам да се ти не бојиш бојевима, не мисли, то још није они рат, у ком оружане војске ударају једна на другу, то још није они бој те даје побједу и погубију, славу или срамоту, те уништава или подиже читаве државе и народе, то још није рат у ком се пролијева крв: — За сад се пролијева само злато, управо и не пролијева се, само се прелијева из једне вреће у другу. При томе, разумије се, пролије се и многа суза, на и која кап крви, кад кога борца опухају до голе коже, те се сам убије. Там је рату бојиште борса, а убојно оружје — гласови, прости, пуки гласови, прави ил' измишљени, све исто, но ти гласови тек тада постају страховити и кобни, кад буду — наштампани, кад их приме новине.

Прошле недјеље била је велика погубија, права „папка“ по борсама јевропскијем. Та је погубија била тако страховита, да наш по невољи извјештач, бечки „Кор.-биро“ није смони да нам јави сву несрећу. По његовијем вијестима била је у те дане највиша цијена злату 10 фр. 18 или 18½ новчића; сад пак видимо по новинама да је скокнуло било и на 10. 27 нов. Послије се опет мало опоравило стање, но мучно да ће се одржати.

Морале су уложити скоро све владе да зауставе ископ на новчаном бојишту. Бисмарков лист изјавио је, да узрок јаког падања назира није толико у страху од рата, колико у претјераној спекулацији. — Лист руске владе, „Journal de St. Pétersbourg“, увјерава једнак, да је узрок пањике у чланцима новина. „Нема сунџе“ вели, „да се државе оружјају; оне то чане из пажње и смотрености, но тим пзизивају сумњу и неповјерење, из чега се може изродити сукоб. Но мудрост великијех држава оспавана је на пуној свијести о положају, те се више пута увјеравало, да ни једна не жели рата.“

Има коме је толико довољно да се за час умири; но многи ће и овако

разлагати: Вјерујем „да ни једна не жели рата“. Но наћи ће се, која жели њешто што друга има; ако јој ова то напушти мирним путем, неће бити рата, ако не, прилика је — Ипак „ни једна не жели рата“; но ако би уза све дошло до рата, томе ће бити крива или она страна која је жељела, или она те није дала, но најкривља она те буде — слабија.

Аустро-угарске новине, на име „Пестер Лојд“ и другови му, почињу се тјешити тим, што је сад већа опасност на западу, но на истоку. Тако тај лист завршује један свој уводни чланак, у почетку оних „страшних дана“ на борси, овимем ријечима: „Те ако у сред овог врло мучног положаја може бити утјехе, ми је налазимо у томе, ако се зближа мир не би могао за дуго одржати, да први топ, колико човјек може погодити неће и пући на истоку, но на западу; те да већемо ми“ (т. ј. Аустријанци и Маџари) бити они, који ће повести коло.“ Но да ће и они бити „поведени“, на то већ као пристаје.

Тек једне новине — La France — јавише, како је Фрејсине, „у разговору са скупштинцима“ изјавио да је опашање Вуланжерово, на кога се дигла немачка граја, правилно те да га мора сва камара подржавати, јер не смије понуштати Берлину, — ал' одмах за тим искрену друти глас који то побија увјеравајући, да се Фрејсине не мјења у те послове. — И један и други глас, разумије се, имао је своје жртве — на борси.

Дописник „Пол. Кор.“ из Петрограда побија све гласове те се проносе о томе, да ће бити промјене у рускоме министарству иностраних дјела. Исти јавља да је нови министар финансија Вишњеградски наумио њеке порезне порезе напуштити, а завести нову општу порезу на приход.

Но имају заиста и крупни гласови те премашају значај новчане спекулације. Осим нашојех данашњих брзојава јавља се из Брисела:

„У скупштинскијем круговима проноси се глас, да ће министар финансије брзо искати зајам од педесет милијона за војску и за утврђења око Анверса и међу Ломбром и Масом.“

Кад се већ оружа и Белгија, држава радности и привреде, тада већ нема шале.

У Риму је велика узбуђеност због погубије италијанских чета у Аблепнији. У оној колони те је „уништена“, било је преко хиљаде војника. Поцолони увјерава да је Масауа, главна станица италијанске војске, тако утврђена да се не може освојити: само ако би јој невјерљатељ пресекао воду, а то је могуће, неби се могла држати.

Из Африке се јавља, да у абисинској војсци имају руски и француски изасланици.

Ако се то потврди, јасно би било римској влади, да Русија и Француска нду на то, да се Италија толико позабави у Африци, да не буде могла учествовати у каквом великом заплету јевропском, у ком би иначе она могла појачати противнике, било руске било француске, или и једне и друге.

Инглеске новине доносе писма те су их лорд Солсбери и лорд Чорчил писали један другом, у очи изласка Чорчилова из владе. Немајући мјеста да их изнесемо у свој опширности, напоменућемо само што је најзавимљивије. У писму министра пресједника „свом драгом Рапдолфу“ има ово мјесто: „Обзореј на копну доста је прио и ја не претјерујем кад кажем, да многе прилике чин рат вјероватним и то брзо; кад пак једном рат букне, може лако бити да ћемо и ми бити повучени у бој“. За то мисли да се ваља оружати. На то одговара Рапдолф Чорчил: „Ја мислим да сам добро извијештен о садашњем стању Јевропе, те нијесам ни слијеп ни несрјетљив према вјероватности великог сукоба међу јевропскијем државама будућег прољећа“. Но он баш зато мисли, да се не ваља оружати, јер неће да се Инглеска умијеша у ту очајну борбу.

Док ово пишемо, није нам још стигла последња пошта. Грдно вријеме зауставило је брод.

„Рецимо коју“.

Примили смо нову брошуру „старога гардиете“, дра Мих. Полита-Десалића, под горњим насловом. Књижница је 70 страна и овако је подијелена: „Увод. — I. Прилике на Истоку. — II. Наша политична борба у Угарској и Троједници. — III. Кикиндски програм и расуло српске народне слободоумне странке. — IV. Наша автономна и наша хијерархија. — V. Нова омладина. Њене заслуге, њене мане. — VI. Наше растројство. Што би нам ваљало чинити, да се саберемо. — Завршна ријеч.“

Књижница се уводи овимем ријечима:

Дуго сам се колебао, да узмем перо у руке, па да напишем ове листове: да прозорим опет послѣ дугог ћутања.

Кад когод преко двадесет година живо учествује у политичним приликама свога народа, то се тешко може зарећи, да неће свој глас подићи у приликама, које читав народ тиште, да неће рећи своју оном, што га заједно са народом тишти.

А наше су прилике данас тако жалосне, да их повјесница наше политичне борбе жалоснијих не зна. За последњих двадесет и пет година наше политичке борбе у Угарској и у Троједници, било је тешких дана, ал' овакових прилика дана, као што их сада доживљемо, није досад било.

Јесмо ли томе сами кривни, ал' су томе криве политичне околности? Лежи ли наше данашње растројство само у личностима и у неједности правог водства, или има ли томе дубљег узрока?

Ја сам од вајкада научен политичне ствари са неког вишег гледишта сматрати, па и у појавама у животу једнога народа, као што су данашње српскога народа, налазим дубљег узрока.

Читав сутицај неповољних околности, источна криза, положај Угарске према монархији, неууређен наш црквени положај, друштвени односији — све су то узроци данашњем нашем жалосном стању. Ја ћу да нештам те околности, рећићу своју о њима, на макар, према данашњем растројству, најпаче на протусловље са много стране.

Од свијех одјељака те брошуре био би по нас најзавимљивији први: „Прилике на Истоку“, и ако се не спомиње Црна Гора, но тај одјељак већ је објавио новосадски „Врањак“. Сва је скоро књижница написана са гледишта

потребан nevoља српског народа „у Угарској и Троједници“, те по томе не би била по нас толико политичког, стварног замашаја, да бисмо сматрали за дужност, упознавати своје читаоце са мислима и правцем пишчевим. Но и ако нас државне границе дијеле, ипак је просвјетна заједница између појединих дијелова српског народа толико већ развијена, да се не можемо чинити невјешти ни радости и напретку, ни nevoљи и страдању ма кога дијела нашега народа. Зато мислимо да ћемо угодити нашијем читаоцима, ако им прикажемо пети одјелак Десанчићеве књижице, и ако нема никакве опасности, као што је недавно у овоме листу на другој мјесту речено, да ће се таке „мане“ икад у нас појавити. Овако вели Десанчић у том одијелку :

Развитак човјечанства и напредак културе јевропске, има један природан закон, а тај је, да млађи нараштај новим мислима, новим идејама потиескује народе старијих. То је такав природан закон, да га је српски народ у лијену философску изреку свео: На млађима свијет остаје. Млађана доба, то је доба највећег душевног рацеитивитета за све лијепо, племенито и увисшено. Млађана доба нема оне горчине што га искуство живота у приватним и политичким приликама даје. Млађана доба, нема оних силних разочарања, оних дезилузија, што га прате у животу и што су тим веће, што је природа појединог човјека племенитија и идеалнија. Ал' баш због тога, што млађана доба нема горког искуства, нема још разочарања, већ што све ствари са неког идеалног гледишта узима — кадра је омладина више се одушевљавати за идеје, те у одушевљењу и жртвовати се за своје идеје.

Нове идеје највећма се шире међу омладином, јер као што рекоса, у млађаном добу је највећи душевни рацеитивитет. Па и увисшено идеја народности у Европи нашла је своје највјетрије поборнике у омладини, која се знала за ту идеју одушевљавати, борити се, страдати и жртвовати се. У два велика народа: у њемачког и талијанског, омладина „Jung Deutschland“ и „Giovine Italia“ створила је покрет за идеју народности, који је покрет погледа много и много година родио плодом уједињења њемачке и Италије.

Српска омладина у оквиру државног живота наше отаџбине наравно да се не да савршеним с њемачком и талијанском омладином, нити је икада наша омладина такву тенденцију могла имати као њемачка и талијанска омладина. Српска омладина постала је у скромним околностима. Бачка српска друштва у Пожуну и Пешти уочи бурне г. 1848., нијесу имала толико политичког, колико књижевног значаја. Ал' и тадашња омладина у својим списима одушевљавала се за српство и за словенство. У г. 1848. постала је та бачка омладина поборником српске народности. Тадашњи „јаници“, који су дошли из Пожуна и Пеште у своје српске крајеве, били су прави апостоли за српску ствар, а неки су своје апостолство животно платили. Још се није нашло пера да као прилог повјесници оних бурних дана опише дјеловање и жртве тадашње бачке омладине, а за повјест тадашњег српског покрета било би то сд доста великог значаја.

Послије октобарске дипломе, (1860) па све до најновијег доба, омладина је играла важну улогу, и омладинске скупштине заузимаће доста знаменито мјесто у повјесници наше политичке борбе у овим крајевима.

Но тадања омладина пмила је једну главну идеју, за коју се борила, а та је идеја била, идеја српске народности. За ту идеју улагала је она сву своју снагу: које у књижевном раду, које у друштвеним одношајима, будећи свуда свијест српску. У то доба цвјетале су омладинске књиге, омладински календари, омладинске забаве: села, предавања и т. д. При том је та омладина била дисциплинирана и а, купила се око народног органа „Застиве“, признавала је ауторитете, подврђавала се водству.

У најновије доба промијењен је карактер омладини, или бар једног дијела омладине.

Ја себи ту промјену лако разјашњујем.

Као што је омладана ватрено пригрлила идеју народности, која је постала струјом у Јеврони, тако се ње морала доклатити и велика струја за преображајем друштвеним, која се струја манифестира у западу Јевропе у борби рада са капиталом. Социјалистичне идеје и системе имају нешто идеално у себи, не у том смислу, да се социјализам бори за нека идеална добра, напротив он се бори за суштни материјализам, ал' је идеалан у томе, што хоће човјечанство да ослободи од окова, у које су га друштвени одношаји ставили — они друштвени одношаји који су се из средњег вијека развили и којима је заштита староримско право, што је у све законике европске прешло.

Борба за преображајем друштвеним није нова, она је постојала вјековима. Згодни изражава етичну суштину социјализма једна исторична француска девиза. Кад су се при крају десетог стољећа селаци у Нормандији подигли против снахија, имали су девизу, која је у старом француском језику овако гласила: *Nous sommes tous hommes humains* (ми смо људи као и они). Сва борба за друштвеним преображајем кулминира у том, да се за сваког човјека створе услови, да може живјети као човјек, и да се не мора без своје кривике мучити читавог вијека као скот. Зацјело да тежба за побољшањем друштвеног стања људи има нешто етичног Нишк стадежи са њиховим радом не могу издржати борбе са капиталом. Мали капитал не може да издржи борбе са великим капиталом. Социјално питање постало је горуће питање на западу Јевропе и створило је велику литературу (Ја сам још као јуриста имао прилике са гласовитим професором Лоренцом Штајном, мојим учитељем и познијим пријатељем претресати социјалистичне теорије. Познато је, да је Лоренц Штајн још прије четрдесет година написао знамениту књигу: „Der Socialismus und Communismus des heutigen Frankreichs“, као што је познато, да је он најзнаменитији критичар социјалистичних теорија.) о социјализму и комунизму. На сваки начин да је лакше систем преображаја друштвеног у теорији и развити, него га у пракси извести. Сви досадашњи практични покушаји (као они у г. 1848. са радионицама: *ateliers nationaux* у Паризу, а прије тога са Сен-Симонистичном фамилијом, и системом Инглеа Оуена у Индиани) остали су безуспјешни, шта више показали су грозне асурдитете. Данас се социјалистично питање на западу Јевропе ограничава

на радничко питање и са тим питањем баве се мање више све државе, па и Бисмарк је — у колико хоће радничком стадежу да помогне — социјалиста. Но овакав практичан социјализам је далеко од онога социјализма, који хоће све дрштивне одношаје тумбе да окрене. Данас може се многим друштвеним одношајима нижих стадежа да помогне, ако се државне енанције уреде и порез смази, ако се мале капитали удруже, ако држава подмаже стварање јестиних кредита, ако нађе прилике заслуги радника, ако регулира праведан рад у фабрикама и т. д.

Лако је појмљиво, да су се социјалистичне теорије са запада морале дотакнути и неког дијела српске омладине. Та социјализмом хоће да се помогне свијема народима, дакле и српском народу. Наравно да у том лежи у жасна заблуда, јер нити у Србији нити игде у Срба има онога одношаја међу капиталом и радом, као што га има на западу Јевропе. Код нас у опште нема радничког питања — бар не у оном смислу као на западу Јевропе. При свем том струја социјалистична дотакнула се и неког дијела српске омладине и то на штету читавог политичког положаја српског народа како у Србији, тако и у нашим крајевима. Међу том омладином — а ја бих је назвао новом омладином — основава је читава школа, којој је оснивач био пок. Светозар Марковић. (Човјек пун духа, који је много читао и много писао.) Из те школе зачуло се први пут у Србији: „Моја жива неће бити већа, ма ми и Босну заузели“, и у нашој бирачкој конференцији у г. 1881. зачуло се рјечи: „Дајте питање хлеба на сриједу, народу треба хлеба!“ Та школа умје да пише и да говори језиком који народу годи. Умје да опише nevoље и патње српског селца, умје да опише, како се мучи српски занатлија, како пропада сеоски трговац, како многи из nevoље постане злочинац — све то умје лијепо да опише, ал' што је грозно, незналијека тим друштвеним nevoљама, ако неће бити универзално зредств социјалиста: деоба имања. Јест, вишим стадежима треба и ваља помоћи, ал' не диобом имања, већ добрим државним газдинством, удружењем, јестиним кредитом и т. д.

Према струји у тој новој омладини, дало се мислити, ако та струја и даље маха отме, да ће борбу за нашу народност сасвим напустити, и да ће јој главна борба бити за „хлеб“ т. ј. да ће распростирати социјалистичне идеје, које напљуштку никакве практичне вриједности неће имати, већ ће само сметати нашој политичној борби у овим крајевима.

Но то се није догодило. Онај дио омладине, који се сакупио био око вршачког „Српства“, учествовао је најживље у нашој политичној борби. Истина, да је у том листу било и социјалистичних идеја, ал' у главном, борио се тај лист и за идеју народности српске.

У том дође и злосрећни кикиндеки програм. Поборници тога програма дохватили се „Заставе“, те у том највећем распротром српском органу, борили се за свој програм. Српска слободоумна народна странка остала је без органа. А и иначе наступило је неко растројење у тој странци. У први мах није се знало којим правцем да се пође: или да се борба настави или да се народ повуче у пасивитет. Но у једној ствари ипак се на скоро дошло до сагласности, наиме у томе: да се кикиндеки програм примити не може. Пошто

у оно доба српска народна слободоумна странка није имала свога органа, то се писало у „Српско Коло“ и ја сам сам у „Колу“ моје становиште означио, праштајући се од мојих бирача уздизног изборног среза.

Но док је у Новом Саду заључак донесен, да се не иде у Кикинду, дотле је та нова омладина из Вршца похитала у Кикинду. Отишла је тако рећи на бојно поље, те је против огромне велике приврженика будапештанских заључака, борила се свом снагом млађаног јара и дубоког убојења против програма, који се тамо стварао. Па иза Кикинде радила је та омладина неуморно, дању, ноћу: путујући по разним крајевима српским, пишући чланке, брошуре и т. д. једном ријечи, развијала је највећу енергију. Истина да у барању кикиндског програма имају велику заслугу и они, који су тада у новосадском „Колу“ чланке и то врло значајне чланке писали. Али главна заслуга припада ипак тој новој омладини, која се тада око „Српства“ у Вршцу била сакупила. Заслуга је у том, што је та омладина, ма да су сви знаци говорили за то, да је народ малаксао — знала да погоди инстинкт народа и да то инстинкту даде правац, којим му ваља поћи, наиме, да се огради против такве политике, која наравном нагону српског народа не одговара.

Кад су неки чланови те омладине у оно доба у Новом Саду дошли, били су дочекани објеручке од оних људи, који су за пошљедних иетнаест година живо учествовали у политичкој борби српског народа и који су ону омладину сачињавали, која се у своје доба око „Заставе“ и Милетића сакупила била и с њим заједнички радила. Испрва беше најбољи споразум са омладином, која је из Вршца дошла. Један члан те омладине прими и уредништво „Кола“ и у „Колу“ се донекле заједнички радило. Но исти уредник „Кола“ без икаквог предходног споразума, тако рећи, преко ноћ, прими уредништво „Заставе“. Испрва могло се радоваги тој појави, јер се држало, да је „Застава“ оиет задобивена старој народно-слободоумној странци. Но наскоро се показало, да нова омладина, која је још у г. 1881. на бирачкој конференцији у такој великој мјери нешто годинаве Милетићево изазвала — да та омладина има друге тенденције или бар да се битно разликује од оне омладине, која је под Милетићем и његовом „Заставом“ политичну борбу водила.

Ја нећу да кажем оно, што се тога новој омладини с неке стране пребацује да јој је народно-политична борба сам сретство, да у народу корјена узхватила да јој је главна цијељ, борба за социјализам. Ја бар не видим, да од кад једном „Застава“ у рукама те омладине, да уиште требљује свој лист на ширење социјалистичних идеја. Ал' на сваки начин, да „Застава“ по гђе гђе провирује социјалистична тенденција. И ово је наравно они људи, којимаје социјализам апостолство, они, који држе да треба се друштво по социјалистичним идејама преобрази и да се само тим преображаје може човјечанству користиги — ти људи не могу се лако тих идеја одрећи. Ја не чудим се, да код те нове омладине саво провирује социјализам, већ се чудим, да та нова омладина у опште поред социјалистичних идеја, има смисла за народну политичну борбу, јер у очима правих социјалиста, борба за народност је праштајући се од мојих бирача уздизног изборног среза.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ

Ропство Кандића Лазара.

(На обрцке Филипа Ј. Ковачевића.)

Загукала кукавица црна
На Грахову пољу широком,
У Загуљу селу крвавом,
А на куду Кандића Лазара;
Зауо је Перо капетана
У бијелу на Хумцима куду,
Па он зове Живка сина свога,
Оваву му ријеч бесједно:
— О! мој синко, Перовићу Живко!
Ну појани поманна брџаша,
Па поћерај до села Загуља:
Нешто кука на Кандића куду, —
Ако буде црна кукавица,
Биће нама нерсдна година,
Сад јој рока ни земана нема, —
Да раније коше наузимо,
Док не пане сннијег на планину;
Ако буде Кандићева мајка,
Биће Лаза уватили Турци,
Требињани или Корјенићи, —
Да глетамо да га избавимо,
Да у турске не погине руке. —
У млађега поговора нема:
Узаја Живко поманна брџаша,
Па поћера до села Загуља;
Кад на куду Кандића Лазара,
Ал' то није кукавица црна,
Него Канда Лазарева мајка. —
Кука мајка од њевоље сина,
Свога сина Кандића Лазара,

Кога су јој уватили Турци,
Требињани невјерни хајдуци,
Баџили га у ледну тавницу,
У тавницу аге Каримана... —
Па јој дошла књига од Турака,
Да им пошље откуп за Лазара:
Двије пушке Пера капетана,
И цвердар Сладојевић Гоја,
Сјајне токе Шука Пејовића,
И у злато стотину цекина;
Но се Канда на мuku нагнала:
Нема дома наре ни динара,
Граховљани мучни на оружје,
Дат' га не ће преко живе главе, —
Па цкинула као кукавица,
А превила као ластовица;
Није лако прегорети сина.
Кад то виђе Перовићу Живко,
Ни кукнуо, нити лелекуо,
Но покупи дизгене брџашу,
Опрући га пољем широкијем,
Док се онет на дворове врну,
Па дозива Пера баба свога,
Све му што је по истини каже.
Но да видиш Пера капетана!
Кад је Перо саслужио Живка,
Од земље је на ноге скочио,
Па полети на бијелу куду,
Маче двије пушке из силава,
Обијема живи огањ дава:
Хабер оде у Грахово равном, —
То зачуне млади Граховљани,
Како чуше на ноге скочеше,
Подетише Перу капетану,
Па питају Пера капетана:
— Које добро, наша поглавице?
Те нас купиш на бијелу куду? —
А Перо им све пореду акже

За сокола Кандића Лазара:
Како су га уватили Турци,
Требињани невјерни хајдуци,
Баџили га у ледну тавницу,
У тавницу аге Каримана,
Па на њега откуп ударили:
Двије пушке Пера капетана,
И цвердар Сладојевић Гоја,
Сјајне токе Шука Пејовића,
И у злато стотину цекина;
Још им Перо ријеч бесједно:
— Граховљани, браћо моја драга!
Боље нам је листом погинути,
Но послати откуп за Лазара,
Пред свијетом образ опрнети,
И научит Турке зулумчаре,
Да са нама воде трговину,
Баш са нама као са кравама... —
Но је л' мајка родила јунака?
Да сакупи једну чету малу,
С четом пође до Требиња града,
Да увати кланце и богаче,
И друмове око Требиња, —
Не би ли му Бог у срећа дала,
Да увати роба од Турака,
Доведе га мене у Грахово:
Бњемо главу за главу пребили,
И Лазара лако избавили... —
А ово му тврду вјеру давам,
Те се здравно у Грахово врне,
Дати ћу му двије пушке мале,
Које пушке на крајину вале,
Да ваљају кутију дуката. —
Кад то чуше млади Граховљани,
Погледаше један на другога,
Па сви листом у земљицу црну:
Неко гледа како трава расте,
Неко мјери на ноге опанке,

Неко броји пуца низ доламу,
До сокола Сладојевић Гоја; —
Примаче се ближе капетану,
Овако му Гоја проговара:
— Је л' истина, Перо капетане,
Да ћеш дати двије пушке мале?
Ја ћу такву чету сакупити,
С четом поћи до Требиња града;
Тек те молим као старијега,
Да ми даднеш Живка сина твога,
Е без њега нема четовања. —
Кад то чуо Перо капетане,
Даде му га не рече ријечи;
Но ни Гоја не сједи залуду:
Разви барјак, удри у ледину,
Па под барјак куни Граховљане,
Сакупио тридесет јунака,
А пред њима два сокола сива:
Побратима Шука Пејовића,
И ћетића Живка Перовића.
Чета мала ма је поуздана;
Крену с четом преко поља равна,
Преко равна поља Граховскога,
Докле дође у село Загуље.
Стаде мислит Сладојевић Гоја:
Куд ће с четом? на коју ли страну?
Да запане у гору зелену:
Шерети су од Требиња Турци,
Не ће под крв гором пролазити;
А да сиде под Требињем градом,
Да увати од града друмове:
Лако ће га опазити Турци, —
Ни ту Гоју добра бити не ће... —
Све мислио, на једну смислио,
Па он зове Милицу ћетовицу,
Вјерну зубу Кандића Лазара,
Овако јој Гоја проговара:
— О! Милице, Кандићева зубо!

родности да су, они се братиме. Французи и Нијемци, ма да се као народи мрзе, ипак француски и њемачки радник заједнички се боре, да се друштвени одношаји промијене. Социјализам не познаје границе ни у држави ни у народности.

По ја нећу да испитујем, у колико је та нова омладина сасвим социјалистична или полусоцијалистична, ал' хоћу само да означим њене мане, које она заступа и које шкољиво упливишу на наше одношаје.

У првом реду, нова омладина не познаје везе дисциплине политичне, она не признаје ауторитете, она поткошава и, хотамице или нехотице, поуздање народа у своју интелигенцију, она ласка народу и слази се у оне слојеве народа, који бројну већину сачињавају, и говори језиком те већине — једном ријечи, она поступа са оним истим средствима, с којима на западу Јевропе поступа социјална демократија.

Омладина која се под Милетићем и његовом „Заставом“ борила, она је била другог соја и кова. У првом реду она је била скроз и скроз дисциплинирана. Она је уважавала своје правке, покоравала се онијема, који су стекли и заслуге и искуства у политичној борби; она је признавала ауторитете, она је потхрањивала вјеру и оданост к својој интелигенцији.

(Свршиће се.)

Д О П И С.

БАР, 21 јануара. — (Дочек пра-
вљискупа у Бару.) И пресвијетли пра-
вљискуп јучер нам стиже. Да богда
сретно! Дочек му бјеше лијеп
а лијеп и утисак, који је његов,
долазак на народ проузроковао.

Сунце не бјеше још два добра
копља отекчило, кад стиже у пристани-
ште пригороки јот (Jacht.) Лучки ка-
петан окитио своју лађу заставама па
му се отисну у сусрет; а мало за тим
свечано се врати с пресвијетлим пра-
вљискупом госп. Ш. Милиновићем, којега
праћаше ађутант Њег. Височ., госп.
Славо Ђурковић. На крају чекаше
лијепи број чиновника, који заступаху
грађанску и војничку власт. Најпрви
приступи окружни капетан, г. Илија
Гавров Поповић, који поздрави пре-
свијетлога свечаном добродошлицом у
неколико пригоднијех ријечи. Након
поздрава исти капетан поче да пре-
ставља редом и остале чиновнике: по-
часног ађутанта Њ. Височ., г. Али-
бега, затим командире, капетане, офи-
цире, кметове, секретаре и т. д. Пре-
свијетли измијени са свијема неколико
пријатељскијех ријечи; а особито истаче
своје одушевљење, кад му госп. окр.
капетан престава, као командире, г. г.
стева Новаковића и Алија Савовића,
којима пресвијетли рече, да му је осо-
бито драгоцјен тај тренутак, гледајући
пред собом војне командире јуначке
Црне Горе, за које се он моли, да им
Бог благослови општре сабље а да им
очеличи јуначке деснице у боју с при-
горскијем душманином.

Отоле одоше код приморског гу-

Ја сам ево чету сакупио,
Затекао се Перу капетану,
Да избавим твога господара;
Но, Милице, Кандијева љубо!
Да си брже граду у Требиње,
На двореве аге Каримана;
Пред њим ћеш се смијерно поклонити,
Пољуби га у скут и у руку,
Па му реци: „Ага, господаре!
„Немам дома паре ни динара,
„Да донесем откуп за Лазара,
„А Грахово жедно на Лазара,
„Па за њега не даје оружја,
„Него му се у невољу свети;
„Већ кад би ме пишло послушати:
„Да отвориш од тавнице врата,
„Да узједем у ледну тавницу
„Код Лазара мога господара,
„У њег' многу вересију кажу,
„Да ми Лазар вересију каже,
„Да покупим нашу вересију,
„Могла бих ти откуп саставити!“
То ће аги добро мило бити,
Изаћи ће из бијеле куле,
Разагнаће страже од тавнице,
На тавницу отворити врата:
Ја ћу у то приспјет' са дружином,
Ударићу аги Кариману
На његову кулу и тавницу,
Па што коме Бог и срећа даде! —
Тако вели Сладојевић Гојо,
Па најпрјед чету проводио;
Но да видиш Милице ђевојке!
Запе лета за свилена паса,
Па обрну преко поља равна
Као срна од године дана;
Право, здраво бијелу Требињу,

вернера, г. војводе Сима Поповића;
пресвијетлога до војводе попратише
ађутант Њ. Височ., г. Славо Ђурковић,
околни кап. г. Илија Г. Поповић и
почасни ађутант Њ. Височанства, г.
Али-бег Мустафагић. Иза десетак ети-
кетнијех минута појакаше коње и кре-
неше пољем пут града. Први иђаху
командири, за њима стража, за стра-
жом пресв. бискуп, до њега окружни
капетан и Али-бег а за овијем сви
остали коњаници.

Поља је по сата. Кад стигосе на
дну поља огласише их звона са свијех
цркава. Још су морали четврт сата
да иду док се примакну граду, ће их
на „новоме“ путу оштер чекаше парада.

Ту стајаше свештенички кор-
пус с крстовима, с архиепископском
капом, одеждом и т. д. а око њих дјеца,
с барјацима, рипидама, вијенцима и
гранчицама. Од капије па до пјаче
народ у колоне; прва школа па онда
грађанство. Дивота бијаше поглед бацит
на сељане с барјацима и крстовима!

Кад се примакосе коњаници, вој-
ска стаде по војнички и поскида капе.
Пресвијетли приступи крсту па га
цјелива. У то га поздрави дум-Иван
Витић, парох Зубачки, у име католич-
ког свештенства. За њим приступи на
средину госп. М. Ивлић, онуномоћен
да га као говорник добродошлицом
поздрави у име народа пригорокога.
Иза њега приступи г. учитељ Отовић
и поздрави га у име школе. Свијема
се пресвијетли по реду захвали: нај-
прије дум-Ивану, који је говорио у
име свештенства, за тим г. Ивелићу,
па онда г. Отовићу. — Потраја неко-
лико часака око церемонијалног одије-
вања и крену се литија. Литија бјеше
величанствена; ал да не дуљим, доста
ће бити да се толико напомене, да су
први у цркву улазили а потоњи још
на „новоме“ путу били.

У цркви је било благодарјење.
Наком благодарјења поздрави пресви-
јетли архипастир своје духовно стадо.
Говор му је жив и заносљив; говори
управ Ораторски. Прича народу, да му
не доноси ни сребра ни злата ал до-
несе срца и љубави; моли се Богу за
Свети Сто и за Његово Височанство
Господара и Књаза Николу I.; захва-
љива Црној Гори на свечаном дочеку,
а свој говор завршује благословом.
Није било душе, да у себи не помисли:
ала прича лијепо!

Иза благодарјења, пошто пресви-
јетли оде кући, започеше визите.
Околни капетан преставао је по
реду, како се који пријављивао; нај-
прије општинско тијело, за тим право-
славног свештеника и мухамеданског,
па онда по реду како је који долазио.
Визите трајаху око по сата.

Данас, 21 јануара, пресвијетли
прављискуп, шета и одвраћа јучерашње
посјете.

На двореве аге Каримана.
А кад била аги на двореве,
Њу ми пита ага Каримане:
— Добро дошла, Лазарева љубо!
Јеси ли ми откуп донијела
За Лазара твога господара? —
Кад то чула Милица ђевојка,
Пред агом се смијерно поклонила,
Пољуби га у скут и у руку,
Па му млада ријеч проговара:
— Аман! ага, драги господаре!
Немам дома паре ни динара,
Да донесем откуп за Лазара,
А Грахово жедно на Лазара,
Па за њега не даје оружја,
Него му се у невољу свети;
Већ кад би ме пишло послушати:
Да отвориш од тавнице врата,
Да узједем у ледну тавницу
Код Лазара мога Господара,
У њег' многу вересију кажу,
Да ми Лазар вересију каже,
Да покупим нашу вересију,
Могла бих ти откуп саставити. —
Кад то чуо ага Каримане,
То је њему добро мило било,
Па се спусти низ тавницу кулу,
Ударио тавницу на врата,
Од тавнице разагнао страже,
Па отвори на тавницу врата.
Но да видиш Милице ђевојке!
Нешто јој се у тавницу не ће,
Но све гледа граду низ чаршију,
Хоће ли се Гојо помолити.
Тад се ага јиде досјетно,
Па овакву ријеч бесједио:
— Кучко, курво, Кандијева љубо!

Сви, који су имали прилике, да
се с пресвијетлијем гостом разговоре,
понијели су лијепу успомену о човје-
ку, који изгледа, да ће му моћ њего-
во стадо проговорит: таков бо нам
подобает архијереј!

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

ПРОМЕТ ДОМАЋИЈЕХ ПРОИЗВОДА У
ЦРНОЈ ГОРИ.

ПОДГОРИЦА, 19 јан. 1887.

Јучер у неђељу 18 о. м. било је
на овдашњој пјачи у Мирковој Вароши
на продају трговине ове:

275 говеди, продато од њих 100, ци-
јеном од 15—40 ф., враћено дома 175.
— 25 телад, продато од њих 8, цијеном
од 5—8 ф., враћено дома 17. — 8 коња,
продато од њих 3, цијеном од 18—40 ф.,
повраћено 5. — 150 брава овчих, продато
од њих 130, цијеном од 2½ до 3½ ф.,
повраћено 20. — 75 коза, продато од њих
60, цијеном од 2—3 ф., повраћено 15. —
120 свиња, продато од њих 75, цијеном
од 2—8 ф., повраћено 45. — 80 ова вуње,
продато 50, цијеном од 60—80 новч. по-
враћено 20. — 180 ова сира, продато 60,
цијеном од 34—40, повраћено 120. — 40
ока масла, продато све по 1 ф. ока. —
380 ова сувог меса, продато 180, од 40—
50 новч. ока, враћено 200. — 120 кожа,
продате све, од 60—90 новч. комад. — 40
ока рибе, продато све, од 20—30 новч. ока.
— 300 багаша руметина, продато све по
1 ф. багаш. — 50 багаша пшенице, про-
дато све по 4½ цванцике багаш. — 120
ока дувана, продато све од 50—80 новч.
ока. — 200 ова скоруна, продато 150, од
40—60 новч. ока, повраћено 50. — 45 ова
слапине, продато 30, од 70 новч. до 1 ф.
ока, повраћено 15. — 120 ока јечма,
продато све по 8 новч. ока. — 200 ока
овса, продато све, од 5—8 новч. ока. —
150 ова зеља, продате све, по 3 новч. ока.
— 250 ова кртоле, продато све, по 3 новч.
ока. — 115 ова пасуља, продато све, од
9—12 новч. ока. — 120 бремена сијена,
продато све, од 50—80 новч. бреме. —
340 тавара дрва, продато све, од 35—45
новч. товар.

*

НИКШИЋ, 19 јан. 1887.

На овдашњем пазару било је на про-
дају трговине ове:

120 волова, продато 26, од 18—20—
26 талијера, (100 ока по 20 талијера). —
17 крава, продато 5, од 6—9 тал. — 7
телад, непродати. — 7 овчих брава, про-
дато 4, по 4 фтор. — 5 козјих брава,
продато 2, по 4 фтор. и 40 новч. — 8
крмади, продато 2, по 4 ф. и 40 новч. —
5000 ова руметина, продато 4000, по 10
новч. ока. — 300 ова ражи, продато 150,
по 9—10 новч. ока. — 200 ова јечма,
продато 80, по 9 новч. ока. — 700 ова
пшенице, продато 100, по 13—14 н. ока. —
200 ова сира, продато 125, по 25 н. ока. —
180 ова скоруна, продато све по 51 н.
ока. — 580 ова сувог меса, продато 300
ока, по 34—40 н. ока. — 100 ова масла,
продато све по 90—100 новч. ока. — 250
ока дувана, продато 150, по 34—51 н. ока.
— 560 сувих кожа, продате све по 90—100
новч. једна кожа. — 3 коња, продат 1, по
40 фторина.

*

Кога чекаш тавници на врата!
А каква је тврђа око града,
Не би пера месо унијела
У мојему граду бијеломе,
Камо л' ноге горекога хајдука!
Већ тако ми дина и амана!
И турекога поста рамазана!
Оба ћу ти ока извадити,
Обадије ноге саломити,
Саломити ноге у кољена,
А бијеле у лактове руке,
Па те бацит у ледну тавницу
Код Лазара твога господара,
Нек ти Лазар вересију каже,
Да ми скупиш откуп за Лазара! —
Тако вели ага Каримане,
Маче бритку каму од појаса,
На Милицу загон учинио
Голом камом у бијеле руке,
И пшане јој очи извадити...
У то бану Сладојевић Гојо
Са ћетићем Живком Перовићем,
Па на агу вину учинио:
— Стај! курвићу, аго Каримане!
Не штете се тако Граховљанке,
Док је њима Сладојевић Гоја! —
Оно рече Сладојевић Гојо,
А залети агу Каримана:
Ножем ману окиде му главу,
Па је даде Милици ђевојци...
Но да видиш Перовића Живка!
Скочи јунак у ледну тавницу,
Скиде с Лаза синдира гвозђе тешко,
Изведе га тавници на врата,
Па отоле граду низ чаршију,
Побјегоше на грацку кавију;
Ту их чека Шуко Пејовићу

РИЈЕКА, 17 јан. 1887.

На овдашњем пазару било је на про-
дају трговине ове:

38 говеди, цијеном од 20—35 фтор,
а. вр. — 4 телад, по 7—12 ф. — 115 сви-
ња, по 2—6 ф. — 10 овчих брава, по 3
ф. — 15 козјих брава, по 2 ф. и 72 н. —
30 ова вуње, по 50—70 н. ока. — 35 ова
сира, по 50—60 н. ока. — 40 ова скору-
па, по 60—80 н. ока. — 1050 ова сувог
меса, по 30—43 н. ока. — 50 ова сувог
свињског меса, по 68—100 н. ока. — 120
ока сувих укљева, по 10—20 н. ока. —
438 багаша руметина, по ф. 1.04—1.17 н.
багаш. — 12 багаша пшенице, по ф. 1.70—
2.40 н. багаш. — 130 ова јечма, по 13 н.
ока. — 80 ова подгоричког дувана, од 40—
70 н. ока. — 250 ова крајинског дувана,
по 40—100 н. ока. — 40 ова дограма, по
50—68 н. ока.

*
ВИР, 16 јануара 1887.

На овдашњем пазару било је на про-
дају трговине ове:

20 говеди, продато 4, по 40 ф. а. вр.,
повраћено 16. — 80 свиња, продато 8, по
14 ф., повраћено 72. — 400 ова сувог
меса, продато 300, по 40 н. ока, повраће-
но 100. — 50 ова дувана, продато све по
ф. 1 и 70 новч. ока. — Сваковрсне рибе
продато ф. 40. — 150 багаша руметина,
продато све по 1 ф. багаш.

*

БАР, 19 јануара 1887.

У понедељник, 19 о. м., било је на
продају трговине ове:

350 багаша руметина, по 1 ф. и 18
н. багаш. — 20 багаша пшенице, по 2 ф. и
4 н. багаш. — 6 багаша јечма, по 1 ф. и
36 н. багаш. — 4 багаша сочива, по 1 ф.
и 50 н. багаш. — 40 ова вуње, по 90 н.
ока. — 50 ова сира, по 51 н. ока. — 700
ока малог лука, по 28 н. ока. — 240 ова
сувих укљева, по 10 н. ока. — 12 говеди,
продато 3. — 2 јунца, продати по 15 ф.
и 30 новч. — 1 крава, по 24 ф. и 48 н.

*

ДАНИЛОВ-ГРАД, 18 јан. 1887.

На овдашњем пазару у неђељу 18
о. м. било је на продају трговине ове:

220 говеди, продато 30, по 26 ф. и
52 н., враћено 190. — 2 коња, непродати.
— 250 овчих брава продато 50, по 3 ф.
и 6 новч., враћени 200. — 35 козјих бра-
ва, продато 10, по 2 ф. и 72 н., враћено
20. — 420 свиња, продато 20, по 3 ф. и
6 новч., враћено 400. — 350 ова сира,
продато 100, по 50 н. ока, враћено 250.
— 30 ова масла, продато 5 ока, по 90 н.
ока, враћено 25 ока. — 650 ова сувог
меса бравајег, продато 200 ока, по 51 н.
ока, враћено 450 ока. — 400 ова вуње,
продато 50 ока, по 70 н. ока, враћено 350
ока. — 80 комада кожа, продате 40 кома-
да, по 80 н. комад, враћено 40 комада. —
50 ова рибе, продато 10 ока, по 40 новч.
ока, враћено 40 ока. — 150 ова дувана,
продато 40 ока, по 68 новч. ока, враћено
110 ока. — 80 багаша руметина, продато
50 багаша, по 90 н. багаш, враћено 30
багаша.

*

ОЦИЊ, 13 јан. 1887.

На данашњем пазару било је на
продају трговине ове:

9 тавара руметина, по 6 ф. и 22 н.
товар. — 9 тавара брашна руметина
(900 ока), по 7 ф. товар. — 3 говеди, по
20 ф. и 50 н. — 1 теле 5 ф. и 25 н.

Око њега тридесет момака:
Чува Шуко стражу од Турака,
Да их у град не затворе Турци...
А када се стадохме хајдуци,
Побјегоше пољем ширијем,
Право, здраво у Грахово равни,
И без ране и без мртве главе.
А кад Срби у Грахово били,
На двореве пера капетана,
Те их вије Перо капетане:
Колико му добро мило било,
Он свакога грли и целива;
Па извади дивје пушке мале,
Међу њима од ерме хаџара:
Хаџар дава Пејовићу Шуку,
Дивје пушке Сладојевић Гоју, —
Сину Живку оаду и признање...
Но да видиш Сладојевић Гоја!
Једну пушку тури за сиваном,
Другу даде Перовићу Живку,
Још му јунак ријеч бесједио:
— На то тебе, Перовићу Живко!
Да се и ти помињеш земава,
Кад смо били у Требиње равни:
Избавили Кандића Лазара,
И посјели агу Каримана. —

Јавља нам из Бара „Косовка дје-
војка“, на наше питање, да је народну
приповијетку „Златокошић“, довршениу
у прошлome броју нашега листа, чула
у Бару од осамдесетогодишњег старца,
Фила Пилангића.

14 коза, по 3 ф. и 20 повч. — 95 ока сира, по 31 н. ока. — 5 ока масла, по 1 ф. и 40 н. ока. — 1384 ока скаквице, по 20 н. ока. — 11 ока прве врете дувана, по 50 н. ока. — 10 ока друге врете дувана, по 30 н. ока. — 3 овче коже, по 1 шпор. — 30 ока пасуља, по 12 н. ока. — 20 ока сувог меса, по 53 н. ока. — 40 ока прве врете сувих смокава, по 15 н. ока. — 110 ока смокава друге врете, по 11 н. ока.

Све продато.

ОЦИЊ, 16 јан. 1887.

На данашњем пазару било је на продају трговине ове:

12 твора брашна руметиновог (1200 ока), по 7 ф. товар, продато све. — 1 товар (100 ока) пеничног брашна, по 14 ф. товар, продато све. — 142 ока сира, по 50 н. ока, враћено 20 ока. — 100 ока прве врете дувана, по 51 н. ока, продато све. — 92 ока друге врете дувана, по 40 н. ока, повраћено 10 ока. — 44 ока треће врете дувана, по 30 н. ока, продато све. — 20 ока масла, по 1 ф. и 40 н. ока, враћено 5 ока. — 50 ока прве врете сувих смокава, по 15 н. ока, продато све. — 101 ока друге врете сувих смокава, по 11 н. ока, продато све. — 2 козјих брава, продати по 3 ф. 50 н. — 1 говедо, продато по 33 ф. — 60 ока ситне рибе, продато све по 10 н. ока. — 50 ока рибе скаквице, продато све, по 22 н. ока. — 15 ока рибе крана, продато све, по 18 н. ока. — 122 ока пасуља, продато све, по 11 н. ока.

БАР, 17 јан. 1887.

На данашњем пазару у понедељник, било је на продају трговине ове:

280 багаша руметина, продато све по ф. 1.10 н. багаш. — 30 багаша пшенице; 20 багаша, по ф. 2.10 н. багаш. — 8 багаша јечма, продато све ф. 1.50 н. багаш. — 6 багаша сочива, продато све по ф. 1.70 н. багаш. — 125 ока фрешке укљеве, продато све по 14 н. ока. — 12 говеди повраћено. — 4 јунади, продато 3, по ф. 6.50 н. — 300 ока лука малог арпаџка, продато све по 22 н. ока. — 50 ока сира, продато 30, по 50 н. ока. — 6 ока вуње, продато све по 94 н. ока.

У петак, 16 о. м. било је на продају трговине ове:

90 багаша руметина, продато све по ф. 1.20 н. багаш. — 6 багаша пшенице, продато све по 2 шпор. багаш. — 5. багаша јечма, продато све по ф. 1.50 н. багаш. — 300 о.а фрешке укљеве, продато све по 12 н. ока. — 100 ока ђефале, продато све по 24 н. ока. — 300 ока малог лука арпаџка, продато све по 25 н. ока. — 6 ока сира, продато све по 50 н. ока.

У понедељник, 26 о. м. било је на продају трговине ове:

250 багаша руметина, продато све по ф. 1.30 н. багаша. — 30 багаша пшенице, продато 20 багаша, по 2 шпор. багаш. — 10 багаша јечма, продато све по ф. 1.40 н. багаш. — 15 багаша сочива, продато све по ф. 1.80 н. багаш. — 28 ока рибе ђефале, продато све по 22 н. ока. — 70 ока укљева, продато све по 26 н. ока. — 30 ока фрешке укљеве, продато све по 12 н. ока. — 20 ока сира, продато све по 50 н. ока. — 10 ока вуње, продато све по 95 н. ока. — 20 ока дувана, продато све по 34 н. ока. — 13 ро говеди, продато 4, по 20 шпорина. — 9 ро свиња, повраћено.

У петак, 23 о. м. било је на продају трговине ове:

70 багаша руметина, продато све по ф. 1.20 н. багаш. — 15 багаша пшенице, продато све по 2 ф. багаш. — 3 багаша сочива, продато све по ф. 1.85 н. багаш. — 10 багаша јечма, продато све по ф. 1.40 н. багаш. — 200 ока малог лука арпаџка, продато 100 ока по 26 н. ока. — 120 ока рибе скаквице, продато све по 22 н. ока. — 170 ока укљева фрешких, продато све по 12 н. ока. — 10 ока сира, продато све по 51 новчаћ ока.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 15 јануара. — Ове недеље имали смо средње и јаке вјетрове од 1 кв., мирно небо и ведро небо.

На ушће Бојане највише има дубине 4½ ноте мјестачке.

Доједрише:

Траб. при. „Худузије“, тон. 43, кап. Мустафа Јахоја, из Скадра, крчат.
Траб. при. „Кор. Скутарино“, тон. 34, кап. Ј. Сулејман, из Валове, крчат.
Траб. ауе. уг. „Хвала Богу“, тон. 23, кап. Буру Вучетић, из Уциња, празан.
Траб. при. „Лучиета“, тон. 23, кап. Х. Фазић, из Уциња, крчат.
Траб. тур. „Реџина“, тон. 31, кап. М. Памал, из Уциња, празан.

Уредник и издавалац Ђоко Новковић

Одједрише:

Траб. при. „Удузије“, тон. 43, кап. М. Јахоја, за Тријешће, крчат.
Траб. при. „Кор. Скутарино“, тон. 34, кап. Јуеуџ Сулејман, за Скадар, крчат.
Траб. при. „Лучиета“, тон. 23, кап. Хусеин Фазић, за Скадар, празан.

Оцињ, 18 јануара. — Ове недеље имали смо лагуне вјетрове сјеверо-источне, ведро небо и мирно море.

Барометар 77, стање температуре Р. 10.

16 јануара дође пароброд „Смирне“, тон. 420, кап. Десенибус, и послје искрцавања неколико терета продужи пловидбу пут Бара.

17 јан. дође пар. лојда „Јонио“, тон. 424, кап. Рањевић, и послје искрцавања и учрцавања путника и терета крену за Медову.

Бар, 25 јануара. — Још трају лијена времена, сјеверо-западни вјетрови тихи, небо ведро и мирно море.

Барометар 78, стање температуре Р. 9.

21 јан. дође из Крфа и Арбаније пар. лојда „Јонио“, кап. Т. Рањевић, и послје искрцавања неколико путника слиједило је своје путовање за Будву.

23 јан. дође из Далмације пароброд „Фиуме“, кап. Л. Каза, и послје искрцавања неколико терета слиједило је своје путовање за Уцињ.

24 јан. дође из Драча пар. друштва грчкога „Шито“, кап. Калига, и послје учрцавања неколико путника слиједило је своје путовање за Медову.

Књижевне вијести.

Уредништво је примило на приказ нову књижицу:

„СМОТРА“. Мјесечник за општу просвјету. Уредник: Милан Ђрловић.

Илази сваки мјесец на четири табака. Сви се чланци награђују и штампају било латиницом било ћирилицом, како су приносилци и правонамном којим су писани. Цијена за цијелу годину (12 свезака) 5 шпор. а. вр., на пола године 2 шпор. и 50 новч. на четврт године 1 шпор. и 25 н., поједина свезака 50 новч.

За иноземство рачуна се већа поштарина.

Огласи према цијенику и договору с уредништвом.

Уредништво налази се у Загребу, у Прерадовићевој улици бр. 28., I. кат, те се имају искључиво онамо шиљати сва писма, књиге, новине и новци.

Одправништво налази у Дугој улици бр. 26.

У Загребу мјесец јан. 1887. Свежак I. Година I. Властништво, штампа и наклада С. Albrechta.

У том првом свезку ови су чланци:

1. На Освјтку. — 2. Ђаљски, Кељвер, Шандор: Последња четири горњака. Портрет. — 3. Мијакић, П.: *Cherchez la Femme*. Пошаница. — 4. Марјановић, Владимир: Метина. — Ткачић, Иван: Увод у повијест града Загребџа. — 6. Кујчера, Ото: Спектроскоп и најзначајнији му обрети I. и II. Одломак из природо-словља. — 6. Цираки, Фран: Инглески роман од гэд. 1880. Огвд. — 8. Књижевне објаве: Повијест руске књижевности. Aleks. von Reimholdt: *Geschichte der russischen Litteratur*. Leipzig 1886. W. Friedrich I. дио. Извијестије Милан Ђрловић. — 9. Умјетнички разглед: I. хрватско народно позоритце. Извијестије Фиделио. — 10. Ситне вијести: Литература и знаности. — Умјетности. — Свастице. — Умри. — Библиографија.

У уводном чланку „На освјтку“ пише, између осталог, овако:

„Кад се је први пут о оснивању овога листа повела ријеч међу хрватским књижевницима, његов је оснивач чуо многу песимистичну и многу карактеристичну. Повијест ове књиге ванредно је занимљива, не толико с негативне, колико с позитивне стране. Али та се повијест још данас не може писати. Уза сва обиљежја нашега данашњег јавног живота носи она тајну судбину, не слугујући већ наду, не вяду већ вјеру, на којој ће се убавој етазици данас сјутра састати и загрлити два рођена брата...“

Ова је идеја велика и узвишена а није проникнула ни једне ни друге поље народа, ити ће је тако скоро прокинути, док се буде сјала мржња а с њом општа немощ. Али она је тако племенита и снажна, да јој победа не може узмањати, а то тим више, што се по мало утире пут код првих глава идеји о потреби народне слоге, о јединству народа, о јединству његове књиге и просвјете. Овакве идеје створиле су једну Италију и једну Немачку, гдје су без сумње било на путу ако не веће а то ни мање опреке.

Као мали придок овој повијести, ово што нам пише велики славица, Хрват, проф.: др. Јагић из Беча 13 децембра 1886.:

„Кад сам говорио и писао... да би већ вријеме било, да се осује озбиљни и повећи орган за литературну у мјесечним књигама, додао сам и ово: нека би се изрекло начело, да се штампају чланци не само латиницом, него и ћирилицом, нека би се позвали у коло сви српски бољи књижевници те им се рекло, да се међу именом хрватским и српским не праве разлике, а исто тако да може свако писати, како га је воља, латиницом или ћирилицом. У овакво коло ступио бих драге воље и ја, да се већ једном престане говорити а почне радити у слози. Овако, како смо поцјепкани не можемо ништа озбиљно да створимо. За такав орган хтели би се и душевне и материјалне потпоре. Код нас има људи, који су вољни ма баш и коју хиљадицу жртвовати за цијељи партајске, које нас још јаче цијепају, него ли већ и онако што смо поцијепили, али за литературу као да има мање сиремних људи на такве жртве.“

Ево што пише и умни пјесник, Србин Судвечић из Котора:

„Радујем се новом књижевном подухату код моје браће Хрвата, и готов сам, да томе племенитом подухату у помоћ притечем.“

Слично пише Хрват из далеког Рима, слично Србин из Биограда, — а слично говоре и упућују у исти час одлични ученици у Загребу, не знајући ни један за оно, што је други казао.

Е да ли је то само фантом или света истина, која улијева таково увјерење у душу наших умника? Јужни Славени од свих су Славена највише заостали, знамо и за што; у будућности они сваки за себе не значе ништа, али у култури и кизи једни, значе они више по интересантни залогаш, ту значе фактор. Знамо дакако, да има на путу к томе циљу мноштво запрека, али која праведна и велика идеја није имала таквих запрека?

Послије тога није нам тешко, да опр-тамо програм „Смотри“.

„Смотра“ има да буде у првом реду право огледало душевнога рада свега хрватскога или српскога народа, који је један те исти, живи он и становвао гдје му драго. Она има биљежити његове душевне стечевине и производе, оцијенити их и народ на њих упозорити; она има задатак, да сву интелигенцију а по њој и народ упознаје с његовим културним, књижевним и повјестним споменицима; с развијком његова језика и говора, с његовом филозофијом и естетиком, садржином и безбројном благо његових народних пјесама, пословица и приповиједана; с његовим обичајима и социјалним потребама; с на-претком његових умјетности.“

У 29 бр. „Пестер Лојда“ од 30 јан. изишао је њемачки пријевод приповијетке „Враг Ђевојка“ нашег даровитог приповиједача Мите Живковића. Њемачком пријеводу наслов је: „Ein Teufelsmadel. Eine Geschichte aus Sarajevo. Nach dem Serbischen des D. Zivkovic“. Потпис је: Dr. J. V. — Од истога пиеса почело је новосадско „Стражилово“, у свом 3-ћем броју доносити: „Из ничега. Приповијетка о пропадању наших сељака.“

У њемачком листу бечком „An der schönen blauen Donau“ штампан је њемачки пријевод Бранкове пјесме „Дјевојка на студенцу“. Пријевод хвале да је лијеп, а превео га је Ђорђе Бурковић.

Румунска краљица, у књижевности „Кармен Силва“, написала је нов роман, на њемачком језику под насловом: „Es klopf (Цука).“

Италијански листови јављају, да је краљица Маргарита наумила издати на јавност своје пјесме и приповијетке.

И велика војвођиња Валерија, ћесарева ћер, о којој смо при крају прошле године јавили, по бечким листовима, да има лијеп дар цеснички, хоће да скупи своје пјесме, но за сад још не за шири свијет. Кажу да ће те пјесме дивно пристати уз књижевне радње брата јој, ћесарева наследица Рудолфа.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

„Застава“ доноси ову биљешку: — „Паја Јовановић, српски сликар. До каквог је положаја и умјета код страних народа наш сликар дошао, може се из овог најбоље виђети. За ври-

јеме његовог бављења у Минхену био је садани принц регент један од врло честих посетилаца његове радионице. Приликом изложбе слика у Лондону, гдје је и наш Паја своје слике изложио, које су међу првима одликоване и оцијене, задобило је симпатију принца од Уелса, који му, чувни, да хоће Паја југ, а нарочито Египат и пустињу Сахару да пропутује, даде сам својеручно пропратно писмо на инглеског посланика у Кајиру, гдје се Паја штудије ради бавио. Паја је у Кајиру најљубезније примљен као вјештак од свјетског гласа. Како инглески посланик тако исто и кеднев египатски са највећом предуретљивошћу иду му на руку, да што боље упозна земљу, народ и обичаје ондашње. Какав је Паја Србин, може се из његовог пошљедњег писма најбоље увидјети, гдје између осталог навађа, како је у пустињи Сахари код пирамиде д'ескалије (d'escalier) код Бедгешена провео Божић, сјетивши се нашег обичаја, појао је „Рождество твоје“ и пуцао из пиштоља у славу Бога. На завршетку писма још вели, да поред све ове дивоте и љепоте једва чека да се укрпа за своју домовину и да што прије посјети Црну Гору и Црногорце, који су, као што је познато, његова најмилија штудија. У једном од својих пређашњих писма напоменуо је да је рад, да једну од својих већих и значајних слика „Матици Српској“ поклон, као захвалу за штипендију, коју је неке двије године добијао.“

ХВАЛА!

Г. Димитрије Аничич из Мостара бивши неколико година грађанин ове вароши — ово је друга година како шаље, (из Књажевца у Србији) овој Читаоници по један дукат ћесареки у име годишње чланарине: на чему друштво изјављује му ердечно: Хвала!

Никшић, 14 јан. 1887.

ЧИТАОНИЧКА УПРАВА

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Неки дан пролазећи овуда, господин командир Марко Вукановић, изволио је свратити и у ову нашу школу. При посаску даровао је ђацима два шпорина, за два шпорина а при том најбоља ученица, на чему му се у име даровате ђаце јавно благодарни.

Глухи-дб, 9 јан. 1887.

Гојинић, учитељ.

Порук уредништва и администрације.

Г. Бају Брадановићу, Подгорца. — Ми бисмо вам били захвални на послатом нам пријеводу Гогољевог „Вија“ и радо бисмо га штампали у Листак „Глас Црногорца“, по жељи вашој и предвијеченој, да није једне мале сметње. Исти „Виј (Вый)“ Гогољев преведен је већ на српски и штампан у „Даници“, колико се сјећамо, године 1862-е, или најкашње 1863-е. дакле прије њекајех двадесет и пет година. А како га је превео чувени књижевник и тадашњи уредник „Данице“, Ђорђе Поповић, вјероватно нам, да је он пријевод бољи од овога. Ми не можемо замјерити преводиоцу, који као „студент академије“ у Петрограду није могао имати при руци „Данице“, још мање хемо замјерити вама, ви нијесте криви што у Подгорци нема књижице, бар српске, кад је још нема ни Цетињу. —

Имају и у књижевности великих народа примјери, да се које чувено дјело преведе по два пута, па и више, особито то бива у њемачкој књижевности. Но други преводилац највише зна за првога, по му се чини да он може боље од насга, и заста учини нешто боље, иначе му не би нико штампано пријевод, ко неће да и себе обрчка. Само се у српско-хрватској књижевности може наћи на саблазан, да који „омиљени“ пјесник или књижевник „прве врете“ преведе и штампа које узорно дјело латиницом, које је већ давно и боље преведено на исти језик, но штампано ћирилицом, или обратно. — Кад је већ брчка, што се латиница чини невешта ћирилицом, или ћирилица латиницом, још би била већа саблазан допуштити, да се јужно наречје чини невешто источном (јер Ђорђе Поповић превео је „Вија“ источном говором), па источно-јужном.

У осталом, радо бисмо примили од г. преводиоца другу какву радњу, видљиву по овоме пријеводу, да његово перо не би било на одмет нашеј периодичкој књижевности.

Државна штампарија.